

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ผลิตส้มโอ 2) การได้รับการส่งเสริมการผลิตส้มโอตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม 3) สภาพการผลิต และปัญหาหรือข้อจำกัดในการผลิตส้มโอของเกษตรกร 4) การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตส้มโอตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกร และ 5) เปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตส้มโอของเกษตรกร โดยสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอในจังหวัดชัยนาท 173 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือกโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ระหว่างเดือนพฤษภาคม- กรกฎาคม พ.ศ. 2551

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ ร้อยละ 52.0 เป็นชาย อายุเฉลี่ย 54.2 ปี มีจำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.2 คน ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย 113,561.27 บาทต่อปี และมีรายได้จากการจำหน่ายส้มโอเฉลี่ย 54,369.94 บาทต่อปี แหล่งความรู้ของเกษตรกรส่วนใหญ่มาจากเจ้าหน้าที่เกษตร ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 82.1 เกษตรกรร้อยละ 16.8 เท่านั้น ได้รับการรับรองแปลงผลิต (GAP) แล้ว เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกส้มโอเฉลี่ย 11.54 ปี ขนาดพื้นที่ในการปลูกส้มโอเฉลี่ย 4.5 ไร่ เกษตรกรทั้งหมดหรือร้อยละ 100.0 ปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาเป็นหลัก เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกส้มโออยู่ในที่ราบลุ่ม และนิยมปลูกส้มโอในสภาพไร่ ใช้ระยะปลูก 6x6 เมตร ส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรใช้น้ำจากบ่อบาดาลเป็นหลัก และให้น้ำส้มโอโดยใช้สายยางสำหรับการใส่ปุ๋ยนั้น เกษตรกรร้อยละ 86.1 มีการใส่ปุ๋ยเคมีให้แก่ต้นส้มโอ แต่ทั้งนี้เกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ให้แก่ต้นส้มโอกด้วย ปัญหาสำคัญในการผลิตส้มโอของเกษตรกร คือ การระบาดของแมลงศัตรูพืช

การศึกษากการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตส้มโอตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกร พบว่า โดยภาพรวมแล้วเกษตรกรมีการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติเกือบทุกด้าน เทคโนโลยีที่เกษตรกรนำไปปฏิบัติตามทุกครั้ง ได้แก่ เทคโนโลยีด้านการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลส้มโอที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง การควบคุมการคละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพ การขนส่งผลิตผลไปยังจุดรวบรวม

สินค้า การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลส้มโอที่ปลอดจากศัตรูพืช การจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลส้มโอที่มีผิวสวยและขนาดสม่ำเสมอ และการจัดการสุขลักษณะสวน ส่วนเทคโนโลยีที่เกษตรกรนำไปปฏิบัติตามบางครั้ง ได้แก่ การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร และการปฏิบัติและการควบคุมการผลิต สำหรับเทคโนโลยีด้านการจัดการปัจจัยการผลิต และการจัดเก็บและการควบคุมเอกสารนั้น ถึงแม้เกษตรกรจะไม่เคยปฏิบัติตามแต่มีแนวโน้มว่าในอนาคตจะมีการปฏิบัติ ยกเว้นในบางประเด็นที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติตาม คือ การบันทึกและควบคุมเอกสาร

การเปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตส้มโอตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร ผลการเปรียบเทียบ พบว่า 1) เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีแตกต่างกัน 5 ประเด็น ได้แก่ การจัดทำรายการและแผนการตรวจบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ การจัดทำข้อมูลประจำแปลง การตรวจสภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรก่อนนำไปใช้งาน และต้องทำความสะอาดทุกครั้งหลังใช้งานเสร็จ การจัดทำรายการและรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิต และการป้องกันกำจัดศัตรูส้มโอ เมื่อตรวจพบการเข้าทำลาย 2) เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนแตกต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีแตกต่างกัน 3 ประเด็น ได้แก่ การนำเศษพืชหรือกิ่งที่ตัดแต่งจากต้นที่ไม่มีโรคมาร่วมเป็นปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด การจัดทำรายการและแผนการตรวจบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ และการตรวจซ่อมแซม บำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ และบันทึกผลการตรวจซ่อม 3) เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกส้มโอแตกต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีแตกต่างกัน 1 ประเด็น ได้แก่ การใส่ปุ๋ยก่อนออกดอกเพื่อกระตุ้นการพัฒนาของดาดอก และ 4) เกษตรกรที่มีความถี่ในการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีแตกต่างกัน 2 ประเด็น ได้แก่ การจัดทำข้อมูลประจำแปลง และการเตรียมสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และใช้ให้หมดในครั้งเดียว

The objectives of this study were to study: basic socio-economic backgrounds of the farmers; 2) extension campaign on pummelo production technology for Good Agricultural Practice; 3) pummelo production and problems faced by farmers; 4) farmers' adoption of pummelo production technology for Good Agricultural Practice and 5) adoption of pummelo production technology by farmers with different background. One hundred and seventy three farmers were randomly selected for interviewed through multi-stage random sampling from pummelo farmers in Chainat Province. Data were collected using interview schedules during May-July 2008.

The results revealed that the majority of farmers were male and had the average age of 54.2 years old. The average number of agricultural laborers in the household was 2.2 persons. An average household annual income derived from pummelo was 54,369.94 baht. Approximately 16.8 percent of the farmers were Certified by GAP standard of production practice. The farmers had 11.54 years of pummelo growing experience and they possessed average pummelo growing areas of 4.5 rai. The cultivar used was mainly 'Khaotangkwa'. Pummelo was mostly cultivated in lowland area and was not grown on garden-bed. Watering was made by pumping water from groundwater tube well and reaching to the plants via rubber tube. Most of farmers (86.1%) used chemical fertilizer together with green manure. The important production problems were canker outbreaking and citrus leaf miner.

The farmers adopted most of the technologies being studied by always putting them into practice. However, technologies related to agricultural tools and equipment management and production control were occasionally put into practice. Technologies related to production inputs control and record keepings were not put into practice but having tendency to be adopted in later time, and technologies related to documentation were not put into practice at all by the farmers.

When comparing the farmers' adoption of pummelo production technology for Good Agricultural Practice, it was found that 1) The farmers with different educational level were different 5 items of technologies, out of 53 items studied. 2) Farmers households with different number of agricultural laborers were different in 3 items of technologies. 3) Farmers with different pummelo growing experience were different in 1 items of technologies. 4) Farmers with different frequency of training were different in 1 items of pummelo production technologies.